

NOV03

Gydebanke og bredsikring i Hylkebæk

- By [Erik Fischmann](#) in [Nyheder](#), [Vandpleje](#)
-
-

Den 26. oktober var Skanderborg Lystfiskerforenings vandplejeudvalg igen på arbejde med sten og grus. Denne gang i Hylkebæk hvor vi med hjælp fra golfbanens folk udlagde en ca 20 meter lang gydebanke nederst i bækken .

Derudover sikrede vi to af bækkens sving med kampesten så bækkens afgravning af golfbanen forhåbentlig bliver stoppet, Også her var folkene fra golfbanen en fantastisk god hjælp til håndtering af de store sten .

Det bliver spændene at følge hvordan det kommer til at påvirke fiskebestanden i bækken de kommende år.

SEP30

Udsætning af fisk i Skanderborg sø

- By [Erik Fischmann](#) in [Referat](#), [Vandpleje](#)
-
-

Udsætning af fisk i Skanderborg sø: På generalforsamlingen blev spørgsmålet om udsætning af fisk i Skanderborg sø rejst, og bestyrelsen har efterfølgende drøftet om det er en god ide.

I den forbindelse har Allan haft en række kontakter til DTU Aqua om perspektivet og her er Allans referat af samtalerne:

Jeg har haft et telefonmøde med Søren Berg (DTU Aqua), og vi kom ganske langt omkring. Jeg har forsøgt løst at referere det væsentlige:

Helt kort, så gør Søren det klart, at der er mange detaljer, der skal tages højde for i ørredudsætninger. Grundlæggende er udsætningsplaner baseret på en understøttet vurdering af, hvor meget der er plads til. Eller rettere hvor meget der er plads til, som forventeligt ville have været til stede, hvis ikke mennesket havde været i negativt indgreb med naturen og fiskebestandene. I fiskeplejen gør de det fortsat klart, at det største perspektiv findes i miljøforbedring.

Finn og Søren havde talt emnet igennem ud fra foreningens henvendelse, og særligt det, at vi har lidt midler, vi kan bruge, fremhæves som et stort plus. Finn Sivebæk vil gennemgå tilløbene til Skanderborg, og så vil han melde tilbage til os – muligvis med et forslag om et fysisk møde – for at diskutere mulighederne for at lave yderligere forbedringer i tilløbene.

Søren gjorde det klart, at flere og flere går den vej, også omkring søer. Der er simpelthen i DTU's optik langt større perspektiv i naturlig re-produktion, og fiskebestandene i søer har vist sig særdeles svære at påvirke positivt, hvad enten ved udsætning eller opfiskning.

DTU kommer, hvis der findes egnede projekter, til at foreslå at vi søger fra en "gruspulje" og selvfinansierer maskintimer. Hvad der eventuelt skal til af ansøgninger og tilladelser derimellem vender vi tilbage til, ud fra hvad de eventuelt finder.

Ovenstående omkring vandløbsprojekter har mindst et par af foreningens medlemmer erfaring med fra tidligere – Så egentligt er der nok ikke så meget nyt herfra, ud over DTU's vurdering gengivet kort: at udsætning af Sandart vil (med nuværende fysiske forhold) sandsynligvis være uden effekt, og udsætning af ørred, altså udsætning direkte i søerne lignende det vi har kendskab til fra Silkeborgs vande, vil være med tidsbegrænset effekt.

Slutteligt, så fik vi en lang snak om vandremuslingen. Søren ville i den forbindelse lige kigge de senere data for sigtedybde på Skanderborg Sø og lignende igennem, og give en tilbagemelding på, om der egentligt var nogen tendenslinje vedr. en mulig vendt udvikling, altså om den går mod lidt mere uklart vand over de senere par år. Status er altså, at vi venter på yderligere tilbagemelding fra DTU Aqua.

Samtidig er vores lille vandplejeudvalg dog gået i gang med at kigge på hvad vi kan gøre uden for meget papirarbejde. Vi planlægger at gennemgå en række vandløb for spærringer, se på gydebanker der måske skal "spules" eller friskes op med nyt grus. Alt sammen på de steder hvor vi tidligere har søgt at forbedre gydeforholdene.

Det kniber med mulige tiltag til forbedringer af gydeforholdene i selve søen, udover en ide med visse steder eventuelt at lægge juletræer i vandet. Måske det er et emne vi vender tilbage til.

SEP12

EL fiske 7.september 2016

- By [Erik Fischmann](#) in [Vandpleje](#)
-
-

[Jan Karnøe ,Ole, Lennart og Ebbe leder efter ørredyngel i Sønderbækken. Det gav 37 små fine ørreder på 50 m – ganske fint så vores gydebanke virker](#)

De små ørreder blev målt og alle bortset fra én var ca 8 cm altså dette års yngel

Der blev også fundet en enkelt Knude (20 cm) og mange

hundestejler.

Men fiskeriet i Hylkebæk, Landåen og Hvolbæk gav ikke yngel men derimod Knuder, små gedder , ældre ørreder og mange Hundestejler.

MAR03

[se DSFs film om de små vandløb](#)

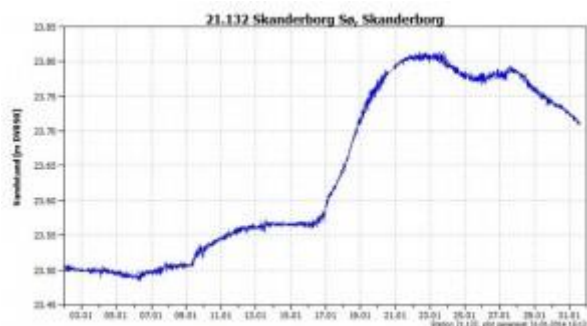
- By [Erik Fischmann](#) in [Nyheder](#)
-

Du vil ikke fortryde det hvis du bruger tid på disse små men oplysende videoer som Danmarks Sportsfiskerforbund har lagt på deres hjemmeside : <http://sportsfiskeren.dk/filmogfakta>

JAN28

[Vandstandsmålinger – Skanderborg](#)

- By [Erik Fischmann](#) in [Vandpleje](#)
-

Vandstandsmålinger – Skanderborg Hvis du vil se hvordan vandstanden i Skanderborg Sø udvikler sig så er muligheden her.

JAN23

Fiskemonitering 9 september 2013

- By [Erik Fischmann](#) in [Vandpleje](#)
-
-

9.. September 2013

Moniteringsfiskeri med

Skanderborg Lystfiskerforening

Rammer for moniteringen.

Den 9. september udførte undertegnede samt 4 medlemmer af Skanderborg Lystfiskerforening inkl. Formanden Erik Fischmann moniteringsfiskeri på i alt 8 stationer i vandløb, der løber til den sydøstlige ende af Skanderborg Sø. Stationerne enten er restaurerede eller står lige foran restaurering med gydegrus og sten. El-fiskeudstyret var udlånt af Danmarks Sportsfiskerforbund. Det regnede det meste af dagen, men vandets sigtbarhed var tilstrækkelig til, at fiskeriet var effektivt.

Hvad vi fandt.

Station	Længde undersøgt BreddeKvadratmeter
'1. Hede Mølleå øst for Hede Skov	481,048
'2. Landåen/Hede Mølleå ved Rolighed	501,575
'3. Hvolbæk nedstrøms Oddervej	48148

'4. Hvolbæk Bjergvej	320,7524
'5. Sønderbæk nedstrøms stryg	500,525
'6. Sønderbæk, stryget	500,525
'7. Holstbæk nedstrøms Oddervej	500,7537,5
'8. Sønderbæk opstrøms Oddervej	500,7537,5

Fortolkning.

1. Hede Mølleå øst for Hede Skov.

Åen er lavvandet og sandet undtagen hvor der er udlagt grus. Åen har nogle steder gravet sig udenom gruset, så det ligger som tørre banker. Der er ingen vandplanter på grund af skygning fra skovkanten. Der er ringe skjulemuligheder, lidt større sten ville hjælpe.

Der er ikke sammenlignelige data fra andre undersøgelser. Forekomsten af bæklampret tyder på, at vandkvaliteten ikke er en hindring for forekomst af ørred.

2. Landåen/Hede Mølleå ved Rolighed.

Der er på strækningen udlagt flere gydebanker indenfor de sidste 2 år. Der er god vandføring, spredte store sten, enkeltstående, skyggende træer, overhængende bredbevoksning og varierende vandstand.

Ørredyngelen var på gydebankerne, mens de ældre og knuderne især var i et stort hul under et træ.

Ved DTU/AQUAs kontrolfiskeri i 2009 blev fundet 1 stk. ørredyngel pr. 100 kvm og 6 ældre samt knude. De fundne tal er nu henholdsvis 5,3 og 20,1, altså en meget markant fremgang.

Gydebankerne forekom meget hårde og kan derfor holdes effektive ved kultivering eller spuling lige inden gydesæsonen.

3. Hvolbæk nedstrøms Oddervej.

Hvolbæk er på det undersøgte stykke stille, klar og sandet med nedhængende bredvækster. Der fandtes ingen ørredyngel, men 3 ældre ørreder (svarende til 6,3 pr. 100 kvm). Desuden var der ikke mindre end 8 knuder og 1 lille gedde. DTU/AQUA fandt i 2009 lige nedstrøms Oddervej ingen yngel og 7 ældre ørred pr. 100 kvm samt knude.

Stykket står lige foran restaurering. Der er et muligt passageproblem i form af rødderne fra et meget stort træ midt i bækken.

- 4. Hvolbæk på Bjergvej.

Vandføringen var på trods af et døgn nedbør særdeles beskedent. Bunden består overvejende af sten og meget groft grus. Vanddybden var maksimalt 15 cm. På stedet er skov og ingen vandplanter. Der blev fundet ørredyngel svarende til 37,5 pr. 100 kvm og ældre svarende til 12,5 pr. 100 kvm.

DTU/AQUA fandt i 2009 pr. 100 kvm 78 ørredyngel og 54 ældre. Der er tale om en tilbagegang som primært må tilskrives vandmangel og dermed dårlige passageforhold.

5. Sønderbæk nedstrøms stryg.

Sønderbækken er nedstrøms stryget stadig hurtigt strømmende. Bunden er en blanding af sand og sten samt lidt grus. Nedhængende bredvækster og sparsomt med vandplanter er eneste skjul. Der er okker, som er ført med strømmen fra terrænet opstrøms Oddervej.

Der blev nu fundet ørredyngel og ældre med henholdsvis 20,0 og 16,0 pr. 100 kvm.

DTU/AQUA fandt i 2009 tilsvarende 10,0 og 16,0 samt knude, altså stort set det samme. Det kunne være nyttigt at supplere med mere gydegrus i bunden.

6. Sønderbæk, stryget.

Selve stryget adskiller sig kun fra bækken lige nedstrøms ved et noget større fald og næsten udelukkende stenbund. Okkerindholdet er også her synligt på sten, og når man går i bækken. Der blev kun fundet ældre ørred (12 pr. 100 kvm) og 3 knuder. Det er bemærkelsesværdigt, at de stod på selve stryget og ikke nedenfor, da knuden ellers tilskrives at foretrække roligt vand, men også ved Landåen stod de imellem sten.

7. Holtbæk nedstrøms Oddervej.

Bækken er ikke vedligeholdt, men der var ikke spærringer, men derimod gode skjul på det befiskede stræk. Bunden er sandet med pletvist grus. Den følger et hegn.

Der blev kun fanget 3 ældre ørreder.

Ved DTU/AQUAs undersøgelse i 2009 blev fundet 196 stk. ørredyngel pr. 100 kvm samt knuder. Det er således gået tilbage, så udlægning af nyt gydegrus er på sin plads. Tidligere problemer med okker var der ikke tegn på nu.

8. Sønderbæk opstrøms Oddervej.

Det undersøgte stykke er et gravet forløb. Det er mudret til sandet med meget lidt grus. Det ligger i skygge af skoven, og er meget plaget af okker. Der fandtes ikke fisk. Der bør gøres noget for at udfælde okkeret, hvilket også vil gavne vandkvaliteten nedstrøms.

Bilag: Beregning af tætheder pr. 100 kvm.

Hvor der er fisket 2 gange på samme stræk, kan tæthed og 2 x standardafvigelsen ($2 \cdot SE$) beregnes. Det virkelige resultat vil da med 95% sandsynlighed være den beregnede tæthed plus/minus $2 \cdot SE$.

Eks. Station 2, Landåen, ældre: 20,1 ørred pr. 100 kvm +/- 0,64, dvs. et resultat beliggende mellem 19,46 og 20,74.

JAN KARNØE

Station	Længde undersøgt Breddenkvadratmeter	Yngel af ørred Antal fanget ialtPr. 100 kvm	Ældre ørred Antal fanget ialtPr. 100 kvm	Andre arter
*1. Hede Mølleå øst for Hede Skov	481,048	0	0	1 knude (25 cm)1 3-pigget hundestejle3 bæklempretter
*2. Landåen/Hede Mølleåved Røllighed	501,575	45,3	1520,1	6 knude (18,5- 25,5 cm)10 bæklempretter
*3. Hvalbæk nedstrøms Oddervej	481,48	0	36,3	8 knude (14-28 cm)1 gedde (11,5 cm)
*4. Hvalbæk Bjergvej	320,7524	937,5	412,5	0
*5. Sønderbæk nedstrøms stryg	500,525	520	418	3-pigget hundestejle
*6. Sønderbæk, stryget	500,525	0	312	3 knude (18-20 cm)
*7. Holstbæk nedstrøms Oddervej	500,7537,5	0	38	0
*8. Sønderbæk opstrøms Oddervej	500,7537,5	0	0	0

DEC14

Ansøgning til DTU-Aqua

- By [Erik Fischmann](#) in [Nyheder](#)
-
-

Til DTU-Aqua

Afdelingen for Ferskvandsfiskeri

Vejlsøvej 39

8600 Silkeborg

Ansøgning om midler fra gruspuljen/fisketegnsmidler.

Skanderborg Lystfiskerforening skal herved søge om i alt kr. 3.500 ekskl. moms til marksten og grus til et restaureringsprojekt ved Landåen (Ring Kloster Å udsætnings pkt. 132).

Baggrunden for projektet er et ønske om dels at forbedre gydeforholdene i Landåen (for den tidligere gydebanke antages det at gydegrusmaterialer over de seneste år er udskyllet til sandfanget nedstrøms og opgravet, pga det store fald på strækningen), dels at sikre en god overlevelse af yngelen indtil smoltudvandring i form af gode standpladser i så stor en mængde, at konkurrencen reduceres.

Det aktuelle projektområde er markeret på kortet nedenfor. Det strækker sig over 75 meter og er beliggende nedstrøms broen for Hedemøllevej. Projektet består af:

Forbedring af bestående gydebanke beliggende i parti af åen med godt fald. Der skal udlægges 15 m3 gydegrus i et 20-30 cm tykt lag, fordelt på 2-3 områder.

Tilkørsel kan i en tør periode ske fra Hedemøllevej, hvorfra der går en markvej langs med åen, som er i stand til at bære en lastbil. Gydegruset vil blive udlagt i åen med grab (udlæg 10 meter) og straks blive planeret med river også med arbejdskraft fra Skanderborg Lystfiskerforening. Stenene vil blive udlagt i åen til sikring af gydegruset og standpladser.

Vestbirk Vognmandsforretning har afgivet tilbud på levering af sten og grus som beskrevet, således:

15 kbm. grus, 25 % 8-16mm, 50% nødder 16-32 mm og 20% singels 32-64 mm, 5% over 64 mm

Incl. Aflæsning i å.

I alt ekskl. moms

Der søges således i alt om kr. 3.500 ekskl. moms.

Lodsejer på begge bredder er Nissumgård.

Claus Wiese har på vegne af Nissumgård intet at indvende mod udlægning af gydegrus og sten på stedet.

Herudover har Skanderborg Kommune ingen indvendinger.

Kontaktperson:

Lars Møller

Ingeniør

Skanderborg Kommune

Natur- og Miljø

Knudsvej 34

8680 Ry

Direkte tlf. 87947746

Venlig hilsen

Erik Fischman

Formand for Lystfiskerforening.

Tlf: 2140 6799

Gyldenmuld 6, 8660 Skanderborg

Mail. erik.fischmann@gmail.com

— Gydegrus

— Standpladssten

DEC14

Sønderbæk ved Vestermølle

- By [Erik Fischmann](#) in [SLF](#), [Vandpleje](#)
-
-

Grønt Partnerskab om Sønderbæk ved Vestermølle i Skanderborg

Skanderborg Kommune har taget initiativ til etablering af et grønt partnerskab om adgang, formidling og restaurering af Sønderbæk ved Vestermølle.

[Læs hele beskrivelsen af projektet – Beskrivelsesønderbæk](#)

Partnerskabet skal afklare projektets indhold og søge finansiering til:

- Restaurering af Sønderbæk ved Vestermølle i Skanderborg
- Etablering af adgangsforhold i området
- Etablering af formidling

Projektet vil bl.a. bidrage til:

- At forbedre naturen
- At forbedre mulighederne for friluftsliv
- At styrke oplevelser og viden om natur
- At skabe lokalt medejerskab

Vestermølle

Vestermølle er en tidl. landbrugsejendom med vandmølle. Ejendommens historie kan føres tilbage til middelalderen, som vandmølle under Ring Kloster og som krongods fra reformationen og frem til 1767. Derpå var landbruget og møllen i privat eje, indtil Skanderborg Kommune erhvervede den i forbindelse med opkøb af jord til byudvikling.

I perioden 1912-1954 var der traktørsted på VesterVestermølle, og der blev bl.a. opført en dansepavillon. Efter kommunens overtagelse af stedet har forskellige grupper haft lokaler på Vestermølle, som i dag er under indretning som kultur- og aktivitetscenter. Foreningen Vestermølle er brugernes overordnede organisering, og det er i regi af denne forening, at et omfattende restaureringsarbejde er igangsat.

Samlet set gennemføres projekter for mere end 30 mio. kr.

Vandmøllens restaurering sker i regi af Vestermølle Møllelaug, som bl.a. vil formidle vandkraften på stedet. Aktiv Fritid Skanderborg holder til på Vestermølle og arbejder bl.a. for etablering af adgang til

landskabet omkring Vestermølle. Skanderborg Lystfiskerforening, der har lokaler på Vestermølle, arbejder bl.a. for lystfiskernes muligheder samt overholdelse af fiskerilovens bestemmelser.

Vestermølle Møllelaug, Aktiv Fritid Skanderborg og Skanderborg Lystfiskerforening inddrages i partnerskabet om restaurering af Sønderbæk, så der kan ske en afklaring af snitflader til øvrige projekter på Vestermølle. Derudover inviterer Skanderborg Kommune også Danmarks Naturfredningsforening, Destination Skanderborg / Oplev Søhøjlandet, Friluftsrådets Søhøjlandskreds og Skov- og Naturstyrelsen

Søhøjlandet med i partnerskabet. Enkelte af partnerne investerer tid og fysisk indsats i partnerskabet. Skanderborg Kommune, Natur og Miljø, er udpeget som økonomisk ansvarlig part.

Projektbeskrivelse

Til projektbeskrivelsen hører kortbilaget bagest i denne beskrivelse.

Projektet forbedrer naturen ved at skabe faunapassage forbi mølledammen ved Vestermølle til den opstrøms del af Sønderbæk, samt at forbedre levevilkårene for dyre- og plantelivet ved udfældning

af okker og udlægning af grus og sten. Vandløbet løber i dag igennem mølledammen, og passerer et styrt på ca. 2 m ved afløbet herfra. Det betyder, at der ikke er faunapassage til vandløbet opstrøms mølledammen. Faunapassagen vil blive etableret ved opbygning af et nyt stryg som erstatning for det eksisterende afløb med styrt. Vandløbet får et slynget forløb på skråningen syd for mølledammen, og tilstræbes en passende lav hældning der gør passage mulig. Mølledammen ønskes bibeholdt med et vandspejl, og en fortsat vandtilførsel af hensyn til muligheden for en fremtidig vanddreven turbinedrift i begrænset omfang og til formidlingsformål. Mølledammen vil få et reduceret areal, da der ønskes en adskillelse af vandløb og mølledam med en jordvold. Adskillelsen sker af hensyn til faunaen og vandløbskvaliteten.

Dels vil faunaen i vandløbet sammenlignet med passage gennem en sø blive udsat for et mindre predationstryk, dels vil vandkvaliteten i vandløbet ikke blive forringet af alger og organisk materiale fra dammen.

Der etableres et bygværk til fordeling af vand mellem vandløb og mølledam efter rørudløbet under Oddervej. Vandtilførslen til dammen vil dog nødvendigvis være begrænset, da vandføringen i Sønderbæk i forvejen er moderat. Indeholdt i dette projekt er en nødvendig oprensning af mølledammen for at kunne etablere bygværk og jordvold på stabil grund, mens etablering af dæmningskant i tilknytning til turbinedrift hører under restaureringsprojektet for vandmøllen.

Der etableres desuden et okkerfældningsbassin på engen ovenfor mølledammen til tilbageholdelse af okker i det meget okkerholdige vandløb. Derudover etableres der et nyt vandløbsprofil gennem engen, da vandløbet i dag har et diffust forløb gennem engen, og derfor udgør en spærring for faunaen.

Beliggenheden af projektområdet fremgår af de vedlagte kortbilag.

Friluftslivets muligheder forbedres, da vandløbsrestaureringen i sig selv er oplevelsesværdig, og da Aktiv Fritid Skanderborg arbejder på at etablere et Spor i Landskabet omkring Vestermølle. Sporet vil koble Skanderborg Bys interne stinet med dét område, hvor vandløbsrestaureringen kan opleves – herunder ejendommen Vestermølle.

Aktiv Fritid Skanderborg forestår udpegning af tracé samt lodsejerkontakter (alle lodsejere er positive). Indeholdt i dette projekt er udgifter til afmærkningspæle og information. Aktiv Fritid Skanderborg står selv for etablering af sporet, nedgravning af pæle samt fremtidig drift.

Oplevelser og viden om natur styrkes, fordi der som en del af projektet etableres formidling i form af sporfolder og informationstavler. Der opstilles et højskilt centralt ved områdets adgangsvej ved P-plads. Højskiltets formidling omhandler dels brugergrupperne på ejendommen, men også et oversigtskort, hvor vandløbsrestaureringen fremhæves sammen med sporet i landskabet. Endvidere henvises der på oversigtskortet til yderligere informationstavler på ejendommen Vestermølle og ved sporet.

[Læs hele beskrivelsen af projektet – Beskrivelsesønderbæk](#)

Nuværende forhold

Lokaliteten: Sønderbæk er et åbent vandløb over ca. 1900 m og er beliggende i et markant kuperet terræn ved Vestermølle ved Skanderborg sø. Beliggenheden af projektområdet med angivelse af stryget, mølledammen, Sønderbækkens forløb og engområdet fremgår af de vedlagte kortbilag. Området er omfattet af Vestermølle fredningen af 29. marts 1972 (fredning nr. 745- F -10). Fredningen tilsigter primært at bevare landskabet i dets nuværende tilstand.

Der er i dag to spærringer i Sønderbækkens forløb, som hindrer faunaens frie passage. Fra den opstemmede mølledam er der et styrt på ca. 2 m til det videre forløb af bækken nedenfor. Desuden er der på engen nord for Oddervej ikke passage, da vandløbet har et diffust forløb henover engen over en strækning på ca. 70 m. Sønderbæk er et privat vandløb, og der er derfor ikke udarbejdet noget regulativ. Skanderborg Kommune ejer matriklerne på den strækning af vandløbssystemet, der berøres af restaureringen.

Tekniske anlæg: Langs den sydlige del af mølledammen er der en 50 meter lang afgrænsende betonstøttemur. Der er et vandindtag til turbine gennem muren udformet som et firkantet hul i

muren i søens sydvestlige hjørne. Møllebygningen er under restaurering, og der vil i den genopbyggede bygning blive etableret en turbine til elproduktion og til demonstration af tidligere tiders mølledrift. Afløbet fra turbinehuset løber mod syd langs bygningerne i en stenbefæstet kanal direkte til Skanderborg Sø.

Sønderbæk føres under Oddervej gennem en ca. 40 m lang rørunderføring med en rørdimension på Ø 100 cm. Der er foretaget en TV-inspektion af røret og det vurderes, at der er god passage, da der ingen styrt eller forhindringer er, samt et jævnt fald gennem røret med lav strømhastighed. Under vejen syd for mølledammen løber vandløbet igennem en åben stenkiste. Vandsluget i kisten er 1,1 m og højde fra bund til underkant er målt til 1,0 m.

Bygninger: Møllebygningerne herunder møllebygningen og de gamle driftsbygninger ligger sydvest og vest for mølledammen. Ingen af bygningerne er bygget sammen med mølledammen eller funderet tæt på denne. Møllebygningen er under restaurering, og den nye genrejste møllebygning planlægges indviet i efteråret 2009. Der vil i møllebygningen blive installeret en turbine til elproduktion, udstilling og café mm.

Andre elementer: Der ligger en kilde i skrænten umiddelbart neden for styrtet ved mølledammen. Vandet fra kilden løber i dag diffust ud i Sønderbæk. I forbindelse med projektet skal kilden bevares, og der skal sikres et afløb til vandløbet i form af et forbindelsesrør fra kilden til det nye stryg, således at udstrømmende vand fra kilden kan afledes.

Vandløbs- og naturforhold: Sønderbæk løber i den øvre del gennem dyrkede marker syd for Fruering og har et åbent forløb på ca. 2 km fra udspringet til udløbet i Skanderborg Sø. Sønderbæk har et tilløb opstrøms Oddervej, som udspringer i en sø ca. 900 meter sydøst for den åbne del af tilløbet. De nederste ca. 280 meter af tilløbet er åbent, resten er rørlagt. Desuden er der to mindre tilløb i skovområdet ca. 500 meter nordøst for Oddervej. Sønderbæk har en middelvandføring på 45 l/s, og en medianmaximumsvandføring på 109 l/s. Bækken har en stabil vandføring i tørre perioder, hvilket tyder på at vandløbet til føres grundvand/trykvand i betydeligt omfang. Der er fra rørdløbet ved Oddervej til ca. 35 m nedstrøms stenkisten et samlet fald på ca. 4,8 m, hvoraf styrtet udgør ca. 2,0 m. Bundbredden varierer mellem ca. 0,4 og 1,0 m. På strækningen nedstrøms stenkisten, i alt 110 m ud til Skanderborg Sø, er der et varierende fald på op til 20 %. Vandløbet har på denne strækning en gennemsnitlig bundbredde på ca. 1,0 m, og bunden ligger 0,8-0,9 m under det omgivende terræn. Sønderbæk med tilløb er omfattet af § 3 i naturbeskyttelsesloven. Hovedløbet er i amtets Vandkvalitetsplan 2005 B0-målsat (alsidigt plante- og dyreliv), med krav om at forureningsgraden skal være II.

Ved undersøgelse af forureningstilstanden i 2003 blev der registreret en forureningsgrad II på den nederste strækning neden for møllesøen, mens den i 2008 blev målt til DVFI 6 (næsthøjeste kategori). Målsætningen var dermed opfyldt på denne strækning. Tilløbet i engen øst for Oddervej er A-målsat (særligt naturområde), med krav om en forureningsgrad på I (DVFI 7). Ved seneste undersøgelse blev der målt en forureningsgrad på II, hvilket således ikke opfylder kravet.

Vandløbet har meget fine fysiske forhold, med stor variation, godt fald og mange steder en fin grus og stenbund og masser af potentielle gydeområder for ørred. Der er dog meget okker i tilløbet der løber langs med Oddervej, og i mindre udstrækning okker i hovedløbet opstrøms engen. Der blev i september 2008 målt ferrojern-koncentrationer på henholdsvis 0,57 mg/l og 0,24 mg/l. Koncentrationen neden for mølledammen blev målt til 0,83 mg/l. Ved ferrojernkoncentrationer på 0,2 – 0,5 mg/l forringes levevilkårne for mange insekter. Ved koncentrationer på over 0,5 mg/l påvirkes æg og yngel af ørred negativt, og ved koncentrationer over 2 mg/l dør fisk og andet dyreliv. Det er derfor af stor betydning for dyrelivet at få nedbragt jernkoncentrationen i den nederste del.

Der kan i hele vandløbet iagttages en varieret invertebratfauna med flere arter af døgnfluer, slørvinger, tanglopper og husbyggende vårfluer. Generelt vurderes det, at vandløbet har et stort potentiale som levested for akvatisk flora og fauna.

Fiskebestand: Fiskebestanden blev undersøgt ved elbefiskning i dec. 2008. På strækningen nedstrøms mølledammen blev der registreret en tæthed på ca. 34 stk. ørredyngel/100m². På strækningen umiddelbart ovenfor rørføring under Oddervej var bestanden på ca. 40 stk. ørredyngel/100 m². Sidstnævnte bestand må betragtes som meget lokal, da der ikke er adgang til strækninger ovenfor engen eller nedenfor mølledammen. Den må derfor stamme fra tidligere udsætninger.

Eng nord for Oddervej: Vandløbet løber gennem et engområde nord for Skanderborg på ca. 2 ha. Engen afgrænses af Oddervej mod syd og er ellers omgivet af løvskov. Vegetationen er domineret af høje græsser. Desuden er der registret Læge baldrian, Lysesiv og i et større område i den vestlige del en tæt bestand af Vandmynte. På kort fra ca. 1870 optræder der i den vestlige del en stor mølledam, som dækker en stor del af arealet. På kort fra 1930-40 eksisterer mølledammen ikke længere.